

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM**

ISTORIA ȘI TRADIȚIILE MINORITĂȚII RROMILOR

Programa școlară pentru clasele a VI-a – a VII-a

*Aprobat prin ordin al ministrului
nr. 3249 din 14.02.2005*

București, 2005

NOTĂ DE PREZENTARE

Obiectul de studiu *Istoria și tradițiile minorității rromilor* își propune:

- cunoașterea adevărului istoric privind vechimea, complexitatea și specificul relațiilor rromilor din spațiul românesc cu populația majoritară;
- promovarea încrederii și respectului la nivel interetnic;
- valorificarea surselor documentare și etnografice referitoare la trecutul minorității rroma;
- stimularea interesului pentru cunoașterea localității și regiunii în care trăiește minoritatea rroma și recuperarea memoriei acestui grup etnic.

Elaborarea programei de *Istoria și tradițiile minorității rromilor* a pornit de la următoarele premise:

- introducerea noului plan-cadru și implicit a obiectului *Istoria și tradițiile minorităților*, la clasele a VI-a și a VII-a, cu o oră de trunchi comun (pentru învățământul în limbile minorităților naționale);
- dezvoltarea unei strategii didactice pornind de la obiective care favorizează formarea de competențe și atitudini specifice unui domeniu de cunoaștere;
- abordarea istoriei dintr-o perspectivă interetnică și interculturală (este fundamentală în acest sens folosirea noțiunii de civilizație în diversitatea sa spațio-temporală și ca realitate complexă la nivelul unor comunități diferite);
- asigurarea coerenței la nivelul ariei curriculare Om și societate (prin stabilirea de legături cu programele de Istorie, Geografie și Cultură civică) și între arii curriculare (prin realizarea conexiunilor cu programa de Limbă și literatură maternă);
- proiectarea unui set unitar de obiective cadru și de referință pentru *Istoria și tradițiile tuturor minorităților*, în corelație cu obiectivele programei generale de istorie.

În acest context, structura programei de față cuprinde: obiective cadru, urmărite pe parcursul celor doi ani de studiu; obiective de referință, activități de învățare și conținuturi proiectate pentru fiecare dintre cele două clase.

În actuala prezentare, programa de *Istoria și tradițiile minorității rromilor* apare ca un instrument util de lucru nu numai pentru profesorii care predau această disciplină, dar și pentru colegii lor din aria curriculară Om și societate care intră astfel în contact cu realități mai puțin abordate și interesante prin încărcătura lor culturală.

OBIECTIVE CADRU

1. Cunoașterea și folosirea termenilor specifici istoriei și civilizației rromilor
2. Cunoașterea și utilizarea surselor documentare referitoare la trecutul și prezentul comunităților de rromi
3. Înțelegerea timpului și a spațiului istoric în contextul civilizației rrome
4. Participarea la activitățile de interes local care să valorizeze pozitiv relațiile dintre minoritatea rromă și populația majoritară

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și folosirea termenilor specifici istoriei și civilizației rromilor

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 1.1 să recunoască termeni specifici istoriei și civilizației rrome
- 1.2 să facă analogii între termeni specifici rromi și termeni românești

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- lectură comentată a unor surse;
- descriere de documente, imagini, măturii muzeografice, fotografii;
- căutarea unor definiții de dicționar (pe o anumită temă);
- formularea de opinii.

2. Cunoașterea și utilizarea surselor documentare referitoare la trecutul și prezentul comunităților de rromi

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 2.1 să identifice surse pe baza cărora se poate reconstitui trecutul comunității
- 2.2 să recunoască elemente comune cât și deosebiri între comunitățile rrome din România

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- culegere de legende și creații folclorice locale;
- vizitarea unor ateliere meșteșugărești și familii de rromi;
- participarea la evenimente din viața comunității.

3. Înțelegerea timpului și a spațiului istoric în contextul civilizației rrome

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 3.1 să descrie evenimente și personalități ale istoriei și civilizației rrome
- 3.2 să descrie cadrul geografic al comunității în care trăiește

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- călătorie imaginară pe hartă;
- excursie tematică;
- studiu cu izvoare documentare.

4. Participarea la activitățile de interes local care să valorizeze pozitiv relațiile dintre minoritatea rromă și populația majoritară

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- 4.1 să relateze experiențe pozitive și negative rezultate din contactul cu diferite comunități etnice
- 4.2 să manifeste disponibilitate pentru participarea la proiecte comunitare autofinanțate sau cu alte surse de finanțare

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VI-a, se recomandă următoarele activități:

- dialog cu invitați din generația vârstnică;
- conceperea unui proiect întemeiat pe realități locale.

CONȚINUTURI

- 1. Rromii – identitate asumata si identitate atribuită**
 - Istoria orală – mărturii ale memoriei colective
 - Repere ale culturii tradiționale: familia (statutul copilului) și comunitatea
 - Neamurile de rromi și ocupațiile tradiționale
 - Rromii în folclorul și literatura română. Stereotipuri negative și pozitive

- 2. Originea și migrarea rromilor**
 - Primele izvoare cunoscute
 - Structuri sociale și religioase din India veche
 - Prezența rromilor în Orientul Apropiat, nordul Africii și Imperiul Bizantin
 - Etimologiile termenilor de “rrom” și “țigan”
 - Așezarea rromilor în spațiul românesc și realități social-economice din epocă

- 3. Statutul social-economic și politic al comunităților de rromi**
 - Originea și evoluția robiei, starea de robie și starea de servitute
 - Modul de viață: nomadism și sedentarizare
 - Organizarea socială a rromilor. Forme de control și sancțiuni intracomunitară
 - Locul rromilor în economia Țărilor Române

- 4. Situația rromilor în Transilvania**
 - Voievodatul Țiganilor (rromilor) ca formă de autonomie
 - Politici de asimilare inițiate de Maria Tereza și Iosif al II-lea
 - Rromii în scrierile iluministe

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și folosirea termenilor specifici istoriei și civilizației rromilor

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- 1.1 să explice în termeni accesibili vârstei noțiuni specifice civilizației rrome
- 1.2 să utilizeze termeni specifici civilizației rrome

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- discutarea unor fișe de lectură cu temă bine precizată;
- exerciții de definire a termenilor.

2. Cunoașterea și utilizarea surselor documentare referitoare la trecutul și prezentul comunităților de rromi

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- 2.1 să identifice aspecte specifice culturii și civilizației rrome folosind surse diferite
- 2.2 să comenteze și să argumenteze conținutul unor documente sau evenimente privind conviețuirea interculturală

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- inițiere în parcurgerea principalei bibliografii de profil (M. Kogălniceanu, V. Alecsandri, Dimitrie Dan, C.S. Popp Șerboianu, Nicolae Iorga, Ion Chelcea, G. Potra), pasaje din lucrări istorice.
- recunoașterea și comentarea unor imagini fotografice - document
- schițarea biografiei celei mai vechi familii din comunitatea etnică locală

3. Înțelegerea timpului și a spațiului istoric în contextul civilizației rrome

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- 3.1 să facă legături între diferite aspecte ale istoriei altor popoare
- 3.2 să precizeze cadrul geografic și contextul social-politic corespunzător fiecărei perioade din istoria comunității rrome

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- dezbateră conținutului unor producții mass-media (filme, emisiuni de radio și televiziune, presă și publicații periodice, apariții editoriale);
- alcătuirea unui album / colecție privind principalele valori ale contribuției rrome în diverse domenii de activitate.

4. Participarea la activitățile de interes local care să valorizeze pozitiv relațiile dintre minoritatea rromă și populația majoritară

Obiective de referință

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- 4.1 să interpreteze experiențe pozitive și negative rezultate din contactul cu diferite comunități etnice
- 4.2 să manifeste disponibilitate pentru participarea la proiecte comunitare autofinanțate sau cu alte surse de finanțare

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a VII-a, se recomandă următoarele activități:

- comentarea unor fapte, atitudini, comportamente și abordarea lor critică;
- jocuri de rol;
- elaborarea unui cronograf și/ sau constituirea unei colecții de documente privind istoricul și valorile comunității locale;
- expoziții;
- dezbateră;
- conceperea unui proiect întemeiat pe realități locale.

CONȚINUTURI

1. De la robie la emancipare în Europa modernă

- Curentul aboliționist în societatea românească
- Legile dezrobirii
- A doua mare migrație (mijlocul secolului al XIX-lea)
- Rromii din Basarabia și Bucovina
- Adunările rromilor de la Cohalm și Ibașfalău (ianuarie și aprilie 1918)

2. Un model cultural al rromilor – Rromanipen-ul

- Obiceiuri de familie
- Dreptul comunitar
- Dimensiunea magică a existenței; dualismul Bine - Rău

3. Rromii în perioada interbelică

- Integrare și asimilare
- Încercări de organizare politică și profesională
- Concepții rasiste în România anilor '30
- Rromii în timpul regimului Antonescu. Deportarea rromilor în Transnistria

4. Rromii sub dictatura comunistă

- Modalități de asimilare și măsuri represive împotriva comunităților de rromi
- Probleme social-economice ale rromilor
- Destrămarea comunităților tradiționale. Modificări în sfera tradițiilor și a obiceiurilor

5. Comunitățile de rromi în România, după 1989

- Participarea rromilor la evenimentele din decembrie 1989
- Organizarea rromilor în partide, asociații, fundații etc. și integrarea în structurile sociale și politice ale României
- Rromii și imaginea lor în orizont local, național și european. Rromii – o minoritate europeană
- Curente în mișcarea contemporană a rromilor

TERMENI

– atigan	– fusar	– nomad
– aurar/băieș	– gagio	– ordalie/potcovar
– birnic	– gypsy	– rotar
– Bizanț	– giude de țigani	– rudar
– bohemieni	– gros/grosul hătămiei	– saraceni
– breaslă/isnaf/rufet	– hatman	– sălaș
– bulibașă	– holop	– sinti
– căldărar/spoitor	– laie	– stabor
– ceată	– lăieț	– șatră
– ciocănaș/șugău	– lăutar	– taraf
– covătar	– lingurar	– vătaf
– dajdie	– manouche	– vătraș
– dăstău	– nazîr	– zigeuner
– fierar/lăieș	– netot	– zlătar